

OPINIA INTERDYSCYPLINARNA BIEGŁEGO Z ZAKRESU MEDYCyny
(ROZWAŻANIA OGÓLNE JAKO WSTĘP DO PROBLEMU)

Dr n. med. Ryszard Szozda, biegły sądowy

wiceprzewodniczący Okręgowego Sądu Lekarskiego w Katowicach, przewodniczący Zespołu do spraw orzekania i opiniowania sądowo - lekarskiego Okręgowej Izby lekarskiej w Katowicach

Tytułem wstępu

Kim jest biegły sądowy ? Otóż jest to osoba powołana przez Sąd do wydawania opinii fachowych, posiadająca tak zwane wiadomości specjalne. Podmiotem rozpoznającym jest zawsze Sąd (lub organ przygotowawczy) natomiast narzędziem, bez którego poznanie takie nie byłoby możliwe jest biegły. Samo pojęcie wiadomości specjalnych nie zostało określone wprost a jedynie wynika z rozumowania redukcyjnego. orzecznictwo Sądu Najwyższego przyjmuje bowiem, że przez pojęcie "wiadomości specjalnych" należy rozumieć te, które wykraczają poza dostępne dla dorosłego człowieka o odpowiednim doświadczeniu życiowym, wykształceniu i zasobie wiedzy ogólnej. Zdaniem różnych autorów wymienione wyżej pojęcie odnosi się do posiadanej specjalizacji i/lub certyfikatów, przy czym niektórzy uważają, że w zakresie medycyny jedynie specjalista medycyny sądowej posiada "wiadomości specjalne" natomiast opinie "klinikistów" przynoszą więcej szkody niż pożytku.

[1]

Biegły z dziedziny medycyny

Lekarze z reguły uzyskują specjalizacje, które są wykładnikiem ich wiedzy w określonej gałęzi medycyny. Niezależnie od nazewnictwa istnieją specjalizacje tak "wąskie", ograniczające się do określonej dziedziny oraz specjalizacje "ogólne", obejmujące swoim zasięgiem duży zakres wiedzy medycznej z wielu dziedzin. Przykładem specjalizacji pierwszej grupy może być kardiologia, pulmonologia, ginekologia, okulistyka, laryngologia czy neurologia a drugiej grupy medycyna sądowa, medycyna pracy (przemysłowa), medycyna transportu, choroby wewnętrzne czy medycyna rodzinna. Biorąc wszakże zakres wiedzy wynikającej z programu specjalizacji w odniesieniu do opiniowania sądowo - lekarskiego wiodącą specjalizacją "generalną" w aspekcie opiniowania w sprawach karnych jest medycyna sądowa ale w zakresie spraw cywilnych i pracy (w tym z zakresu ubezpieczeń)

- medycyna pracy (przemysłowa). Wynika to z zakresu wiadomości koniecznych do uzyskania specjalizacji oraz ukierunkowania w pracy zawodowej.

Opinia biegłego lekarza

Przedmiotem opinii mogą być wszystkie zagadnienia z zakresu wiedzy medycznej mieszczące się w kategorii tak zwanych "wiadomości specjalnych". Zakres ekspertyzy może być bardzo szeroki. Samo badanie stopnia rozwoju umysłowego, stanu fizycznego, stanu psychicznego, rozstroju zdrowia i jego wielkości i następstw stanowi rozległą dziedzinę wymagającą wiadomości specjalistycznych. Opinia biegłego w każdym postępowaniu ma inny walor - w wielu przypadkach (jak twierdzą Sędziowie) - jej wnioski faktycznie decydują o wyroku - czy to pośrednio w sprawach karnych (problematyka alkoholu) czy też bezpośrednio w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych w postępowaniu rentowym czy w zakresie ustalenia procentowego uszczerbku na zdrowiu. Ze względu na charakter opinii wyróżnia się opinie wstępne, uzupełniające, "ostateczne", abstrakcyjne, dodatkowe, niejasne, niepełne, sprzeczne ze sobą, obligatoryjne, "prywatne", kontrydiktoryjne, oparte wyłącznie na aktach sprawy, oparte na wynikach postępowania sądowego oraz opinie wspólne. Wszystkie te opinie mogą być wydane przez biegłych z zakresu wąskich specjalności jak też przez biegłych, opiniujących całościowo - o czym piszę wyżej. [2]

Opinia kompleksowa czyli interdyscyplinarna

W opinii takiej następuje połączenie kilku opinii poszczególnych specjalistów z różnych dziedzin. Rozróżnić należy tu opinie wydane przez zespół specjalistów (przykładowo neurologa i ortopedę czy też psychiatrę i psychologa) lub podsumowanie wszystkich opinii wydawanych w sprawie przez albo "biegłego zespołowego" albo jednego biegłego odpowiedniej specjalności, którzy lub który na podstawie badań własnych przy ustosunkowaniu się do opinii "wąskich" specjalistów, opiniujących w sprawie wyda opinię niejako podsumowującą. O ile w przypadku spraw karnych takim specjalistą, posiadającym wiedzę i odpowiednie przygotowanie w tym zakresie będzie specjalista medycyny sądowej, to w przypadku spraw cywilnych i z zakresu ubezpieczeń specjalista z medycyny pracy jawi się takim biegłym, który będzie w stanie podsumować docielkania specjalistów z "wąskich" dziedzin medycyny.

Taka ekspertyza polega na tym, że bada się cały zespół przyczyn doprowadzających do danej sytuacji uwzględniając docielkania specjalistów z wąskich dyscyplin wiedzy (w tym wypadku

medycznej). Takie opinie umożliwiają Organowi Procesowemu (czy rządziej prowadzącemu postępowanie przygotowawcze) ocenę całości problemu. Co prawda Sąd Najwyższy wskazuje na wyższość opinii zespołowych dokonanych przez biegłych różnych specjalności, jednak nadal jest to zlepek opinii z dziedziny wąskich specjalności i takiej opinii nie można faktycznie traktować jako kompleksowej czy interdyscyplinarnej (co także wynika z orzecznictwa sądowego tak SN jak Sądów Apelacyjnych w Katowicach). Ekspertyzy kompleksowe czyli interdyscyplinarne pozwalają na wykrycie i dotarcie do całego zestawu przyczyn i zależności, które nie mogą być ujawnione w opiniach w zakresie wąskich specjalności. Nie można ich jednak traktować jako zlepku opinii specjalistycznych, bowiem zatracą się wtedy indywidualny charakter orzeczenia, zostaje zatarta odpowiedzialność za orzeczenie albowiem trudno jest przyjąć, że biegły z jednej wąskiej specjalizacji może brać współodpowiedzialność za opinię wydaną przez specjalistę z innej wąskiej specjalizacji, co do której nie można stwierdzić, że pierwszy biegły jest posiadaczem wiedzy specjalnej w tym zakresie. Oczywiście problem ten wiąże się w przypadku biegłych z zakresu medycyny ze stosownym wynagrodzeniem za wykonaną pracę czyli sporządzenie opinii.[1, 2, 3, 4]

Podsumowanie

W związku z postępem wiedzy prawnego - medycznej coraz częściej sporządzane są opinie o charakterze kompleksowym i interdyscyplinarnym.

Powoduje to konieczność zwiększenia liczby biegłych posiadających odpowiedni zakres wiedzy popartych dyplomami a mogących wydawać opinie o takim charakterze oraz konieczność zróżnicowania sposobu wynagradzania za tego typu opinie sporządzane dla potrzeb jednostek procesowych.

Piśmiennictwo

[1] Szozda R., Procek M.: Lekarz jako biegły sądowy. Nowiny Lekarskie 2007, 76, 3, 261 - 264.

[2] Kalinowski S.: Biegły i jego opinia. Wydawnictwo Centralnego laboratorium Kryminalistycznego KGP Warszawa 1994.

[3] orzeczenie SN z 9.06.1955 IV K 160/55 nie opublikowane

[4] na przykład Postanowienie SA w Katowicach III AUa 1447/07 i inne